

ΘΕΩΡΩ ΩΣ ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Υπάρχει μια υστέρηση σε θέματα βιώσιμης κινητικότητας, που σε ένα ακίνητο μεταφράζεται σε υπερβολική (θεσμική και πραγματική) ανάγκη χώρων στάθμευσης οχημάτων, που με τη σειρά της επιβαρύνει την τιμή του, απομειώνοντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες για παροχή πράσινων ή άλλων κοινόχρηστων χώρων που θα βελτίωναν την ποιότητα ζωής και χρήσης του ακινήτου.

ΔΡ ΒΥΡΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ FREDERICK

«Φαίνεται ότι υπάρχουν οι δυνατότητες η αγορά ακινήτων να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και να εκμεταλλευτεί νέες ευκαιρίες σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης» τονίζει σε συνέντευξή του στο **The Golden List of Real Estate** ο δρ **Βύρων Ιωάννου**, αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick.

Στη συνέντευξη που ακολουθεί ο κ. Ιωάννου αναφέρεται σε μια πλειάδα θεμάτων που άπτονται του τομέα των ακινήτων και της κατασκευαστικής βιομηχανίας και εστιάζει σε πολύ σημαντικά ζητήματα όπως είναι οι νέες τάσεις και οι προοπτικές του τομέα, η αειφόρος ανάπτυξη, η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο βιώσιμος αστικός σχεδιασμός κ.ά.

Ο δρ Ιωάννου σχολιάζει ακόμα ότι ένα βασικό πρόβλημα που υπάρχει στην Κύπρο, αυτό της προσιτής στέγασης θα εξακολουθήσει να υφίσταται, ενώ ερωτηθείς σε ποια αναπτυξιακά έργα πρέπει να επενδύσει το κράτος ώστε η χώρα να γίνει πιο πράσινη, επισημαίνει: «Το κράτος πρέπει να επενδύσει στις αστικές γειτονιές, να ενθαρρύνει την αύξηση της πυκνότητας με κίνητρα για ανάπτυξη των κενών οικοπέδων, οι κεντρικές και υποβαθμισμένες μας συνοικίες θέλουν κοινωνικές και πράσινες υποδομές και ελκυστικό δημόσιο χώρο».

Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας για την πορεία του τομέα των ακινήτων;

Είμαστε σε μία κρίσιμη περίοδο με πολλές προκλήσεις και αστάθμητους παράγοντες τόσο στο διεθνές όσο και στο τοπικό επίπεδο. Φαίνεται ότι υπάρχουν οι δυνατότητες η αγορά ακινήτων να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και να εκμεταλλευτεί νέες ευκαιρίες σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης. Η Κύπρος είναι μια ανοικτή οικονομία, είναι ένας τόπος που παραμένει φιλόξενο σε επενδύσεις και σε επαγγελματίες που θέλουν να κατοικήσουν μόνιμα ή να διατηρήσουν την έδρα τους για μεγάλο διάστημα. Είναι κρίσιμο να κατανοήσουμε όμως ότι συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου μας όπως η πρόσβαση στις ακτές ή την ύπαιθρο, η ευκολία κυκλοφορίας και μετακίνησης, η προσιτή στέγη, το προσιτό και ποιοτικό τοπικό φαγητό και αρκετά άλλα, απαξιώνονται όσο ο πληθυσμός αυξάνεται, όσο η ανάπτυξη απλώνεται και όσο δεν υλοποιούνται με αποφασιστικότητα μακρόπνοοι και σύγχρονοι σχεδιασμοί σε χωροταξικό, πολεοδομικό αλλά και κοινωνικό επίπεδο. Τα ίδια ρίσκα υπάρχουν και για την αγορά ακινήτων που απευθύνεται στο τοπικό κοινό. Αν η προσφορά προσαρμοστεί σταδιακά στις ιδιαίτερες οικονομικές και αναπτυξιακές συνθήκες που ευνοούν, ακίνητα με προσιτό κόστος, ευέλικτη χρήση και χαμηλό κόστος διαχείρισης τότε υπάρχουν προοπτικές για συνέχιση μιας σταθερής ή ανοδικής πορείας.

ΠΟΙΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΖΗΤΗΣΗ

Ποιες είναι οι νέες τάσεις στα ακίνητα και ποιοι παράγοντες καθορίζουν τη ζήτηση; Μια βασική μεταβολή που επέφερε η πανδημία

αφορά την αύξηση της τηλεργασίας και του διαδικτυακού εμπορίου, η οποία σταδιακά θα συνεχιστεί. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι η ζήτηση για αποθηκευτικούς χώρους θα παραμείνει σταθερή, ενώ πιθανόν να υπάρξει κάμψη σε ορισμένες κατηγορίες εμπορικών ακινήτων. Βλέπουμε ήδη σήμερα αρκετά εμπορικά ακίνητα να μένουν για χρόνια κενά, ως αποτέλεσμα της απουσίας μιας λελογισμένης χωροθετικής πολιτικής για το εμπόριο και την αναζωογόνηση των εμπορικών οδών. Οι περιοχές που ήταν πάντοτε ελκυστικές για άτομα και εταιρείες που μετεγκαθίστανται στην Κύπρο φαίνεται ότι θα εξακολουθούν να προσελκύουν το ενδιαφέρον, ενώ σε περιπτώσεις αυξημένης ζήτησης επωφελούνται και άλλες περιοχές που παραδοσιακά ενδιέφεραν μόνο ντόπιους. Επίσης, ο κόσμος αρχίζει να αποδίδει μεγαλύτερη σημασία στην ευελιξία, ποιότητα και άνεση των εσωτερικών χώρων αντί στα πολλά τετραγωνικά. Με ένα κατάλληλο χρονικό προγραμματισμό της χρήσης ενός ακινήτου, αλλά κυρίως σωστό σχεδιασμό, οι ίδιες ακριβώς ανάγκες, με την ίδια ποιότητα, μπορούν, σε ορισμένες περιπτώσεις να εξυπηρετηθούν ακόμα και με το μισό εμβαδόν. Φαίνεται τέλος να υπάρχει μια αυξανόμενη τάση ατόμων με μεσαία εισοδήματα που για διάφορους λόγους επιλέγουν συνειδητά ποιοτικά διαμερίσματα εντός πόλεων, αντί για ανεξάρτητες ή ημιανεξάρτητες κατοικίες στην περιφέρειά τους, που παραδοσιακά θεωρείτο το ιδανικό πρότυπο στέγασης στην Κύπρο. Το βασικό μας πρόβλημα, αυτό δηλαδή της έλλειψης προσιτής στέγης θα εξακολουθήσει δυστυχώς να υφίσταται αφού ορισμένες φιλόδοξες πολιτικές είτε αναστάλησαν είτε δεν εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πώς μπορεί ο τομέας των ακινήτων να ανταποκριθεί στη μεγάλη πρόκληση της Αειφόρου Ανάπτυξης;

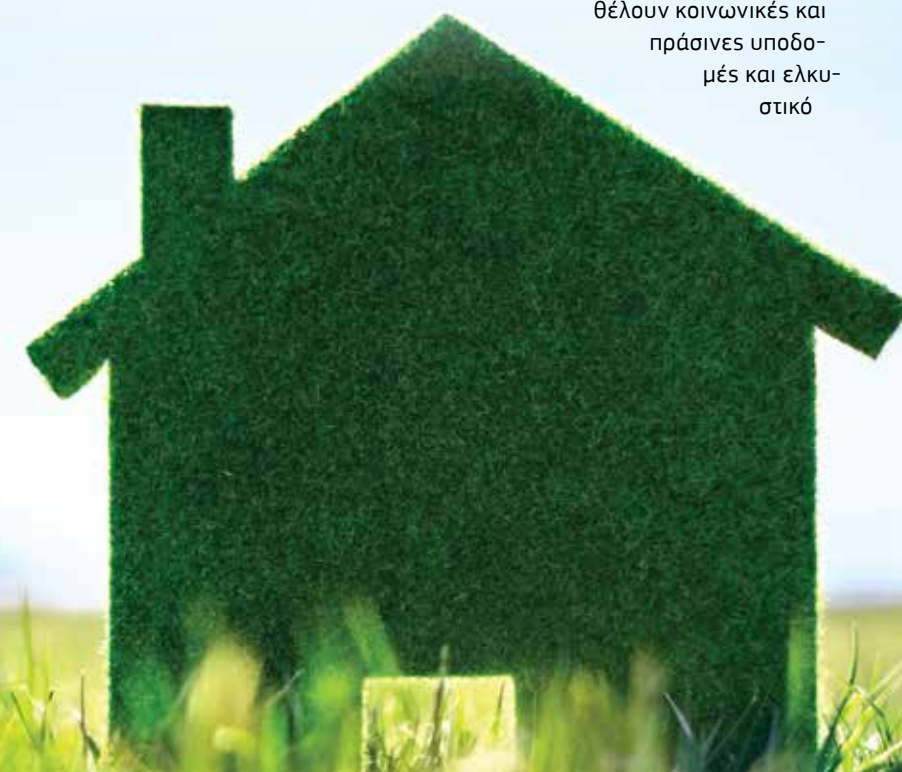
Υπάρχει γενικά μια υστέρηση σε διάφορους τομείς αειφορίας στα ακίνητα. Από τη συνεχιζόμενη και ενθαρρυνόμενη από το κράτος διασπορά της ανάπτυξης εκτός πόλεων, μέχρι τα υλικά και τις μεθόδους κατασκευής που ακόμα διατηρούν ένα υψηλό αποτύπωμα άνθρακα, αλλά και την αδυναμία να υποστηριχτεί δυναμικά η ανακαίνιση και επανάρθρωση υφιστάμενων κτηρίων αντί της ανέγερσης καινούργιων. Υπάρχει επίσης μια υστέρηση σε θέματα βιώσιμης κινητικότητας που σε ένα ακίνητο μεταφράζεται σε υπερβολική (θεσμική και πραγματική) ανάγκη χώρων στάθ-

μευσης οχημάτων, που με τη σειρά της επιβαρύνει την τιμή του, απομειώνοντας ταυτόχρονα τις δυνατότητες για παροχή πράσινων ή άλλων κοινόχρηστων χώρων που θα βελτίωναν την ποιότητα ζωής και χρήσης του ακινήτου. Μην ξεχνάμε επίσης ότι ο τρίτος πυλώνας της αειφορίας που αφορά στην κοινωνική αειφορία έχει να κάνει με τη στέγαση και τις ευκαιρίες ζωντανής και ευτυχισμένης διαβίωσης στις περιοχές κατοικίας, ακόμα και για τα μη προνομιούχα στρώματα του πληθυσμού. Είναι μια σύνθετη πρόκληση. Σε άλλες χώρες τα μακροχρόνια, μεγάλα στεγαστικά προγράμματα με σύμπραξη ιδιωτικού και δημόσιου τομέα παρέχουν ένα μόνιμο μαζικό λαράκι στους κλάδους της κατασκευής και των ακινήτων ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων. Είναι καιρός και στην Κύπρο να κινηθούμε σε αυτή την κατεύθυνση και όχι να κάνουμε βήματα πίσω.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΥΠΡΟ

Ποια αναπτυξιακά έργα θα πρέπει να εγκαινιάσει το κράτος προκειμένου η Κύπρος να γίνει πιο πράσινη;

Οι γεωργικές και φυσικές ζώνες δεν θέλουν τίποτε περισσότερο από ήπια διαχείριση και αυστηρή προστασία από νόμιμες ή και παράνομες αναπτύξεις. Οι αδόμητες και πράσινες περιοχές της υπαίθρου είναι αυτές που δίνουν αξία στις πόλεις και κατ' επέκταση στην αγορά ακινήτων, αν φυσικά παραμείνουν ως τέτοιες. Η άποψή μου είναι ότι το κράτος πρέπει να επενδύσει στις αστικές γειτονιές, να ενθαρρύνει την αύξηση της πυκνότητας με κίνητρα για ανάπτυξη των κενών οικοπέδων. Οι κεντρικές και υποβαθμισμένες μας συνοικίες θέλουν κοινωνικές και πράσινες υποδομές και ελκυστικό

δημόσιο χώρο. Έχουμε απαραίτητα πρότυπα όπως π.χ. αυτά του σχεδιασμού των τοπικών οδών, των απαιτήσεων για χώρους στάθμευσης, των μεγεθών και διαστάσεων των οικοπέδων. Πρέπει να ελέγξουμε τη σφράγιση του εδάφους που αυξάνει το καλοκαίρι τις θερμοκρασίες, να δημιουργήσουμε δίκτυα πρασίνου και πολλά άλλα που δεν χρειάζονται υπερβολικές δαπάνες αλλά κυρίως πολιτική βούληση.

Θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν πιο συστηματικά οι δυνατότητες των τοπικών ερευνητικών ιδρυμάτων, που γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και την πραγματικότητα της Κύπρου και ήδη παράγουν υψηλού επιπέδου έρευνα για το δομημένο περιβάλλον η οποία εν πολλοίς παραμένει αναξιοποίητη. Αρκετοί συνεργάτες μας σε ευρωπαϊκές χώρες έχουν μια μόνιμη και συνεχή κρατική χρηματοδότηση μελετών που αφορούν σε σχεδιασμό καινοτόμων πολιτικών και ρυθμίσεων για το αστικό περιβάλλον, με πολύ συγκεκριμένα ζητούμενα, που εξυπηρετούν τους μακροχρόνιους σχεδιασμούς κυβερνητικών τμημάτων και υπηρεσιών. Είναι μια άυλη υποδομή που και εμείς έχουμε ανάγκη.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο επανασχεδιασμός των πόλεων αποτελεί μια ακόμη πρόκληση, ενώ την ίδια στιγμή

ΣΕ ΆΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΑ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ, ΜΕΓΑΛΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΕΝΑ ΜΟΝΙΜΟ ΜΑΞΙΛΑΡΑΚΙ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΕΩΝ. ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΝΑ ΚΙΝΗΘΟΥΜΕ ΣΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΟΧΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ

επίκειται μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης... Πού θα πρέπει να δοθεί έμφαση, ποια έργα υποδομής πρέπει να υλοποιηθούν και ποια προβλήματα προκύπτουν;

Δεν έχει δυστυχώς επιτευχθεί το απόλυτα λογικό, για εμένα και πολύ κόσμο, σενάριο κάθε πόλη και ένας δήμος. Παρόλα αυτά, η κουλτούρα της δημοτικής συνεργασίας δεν πρέπει να περιοριστεί στα όρια των νέων, ας πούμε, μεγάλων δήμων. Κάθε ένα από τα πέντε αστικά συγκροτήματα χρειάζονται ενιαίο και σαφές όραμα και ειδικό διακριτό ρόλο που να αναδεικνύει την ιδιοπροσωπία του. Η ταυτότητα της πόλης ακούγεται ως κάτι το θεωρητικό, μπορεί όμως να κινητοποιήσει κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις που θα πετύχουν εκπληκτικά αποτελέσματα, αρκεί να είναι ξεκάθαρη, συμφωνημένη και κατανοητή. Σίγουρα, επιβάλλεται μια πόλη να έχει πολλές προτεραιότητες και πολυεπίπεδες στοχεύσεις όσον αφορά την ανάπτυξή της, θεωρώ όμως ότι η ιεράρχησή τους είναι πολύ σημαντική. Αν για παράδειγμα σε μια παραλιακή πόλη ο τουρισμός και η ανώτερη εκπαίδευση είναι βασικοί οικονομικοί κλάδοι, χωρίς προτεραιοποίηση, πώς θα διαχειριστούμε π.χ. ένα έργο που θα προσελκύσει τον τουρισμό αλλά θα αυξήσει το κόστος της στέγης για τις φοιτήτριες και τους φοιτητές; Αν το όραμα προέκυψε μέσα από διαφανείς διαδικασίες και αγκαλιάζεται από την τοπική κοινωνία τότε οι αποφάσεις είναι

πάντα πιο εύκολες και πιο ωφέλιμες μακροπρόθεσμα. Προσωπικά θεωρώ ως κορυφαία έργα υποδομής σε όλες τις πόλεις αυτά που αφορούν την ταχεία μετάβαση στη βιώσιμη κινητικότητα. Επιβάλλεται στην επόμενη δεκαετία να μειώσουμε τη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου, από το 95% των μετακινήσεων που είναι σήμερα έστω στο 80%, εφαρμόζοντας ήδη σχεδιασμένες πολιτικές και μέτρα. Αν δεν το καταφέρουμε η ελκυστικότητα της Κύπρου και η αγορά ακινήτων θα είναι τα πρώτα που θα πληγούν.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΑ

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει εγκαινιάσει μια νέα εποχή. Ποιος ο ρόλος της στον τομέα των ακινήτων;

Ο τομέας των ακινήτων ενώ φαινομενικά λειτουργεί με πιο παραδοσιακές προσεγγίσεις και διαδικασίες στην ουσία έχει επηρεαστεί και θα επηρεαστεί στο μέλλον ακόμη περισσότερο από τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες. Μια απλή πλέον δυνατότητα, αυτή των διαδικτυακών επισκέψεων σε υπό διάθεση ακίνητα, σε αρκετές χώρες εμπλουτίζεται πλέον με χρήση των ολοκληρωμένων ψηφιακών μοντέλων κτηρίων (BIM) προκειμένου ο υποψήφιος αγοραστής να έχει πλήρη επίγνωση της υπόστασης ενός ακινήτου προ της αγοράς, μέσω ακόμα και προσομοιώσεων που αφορούν τη θερμική συμπεριφορά, τις καταναλώσεις ή και την επάρκεια του ακινήτου σε φυσικές καταστροφές. Είμαστε όλοι πλέον εξοικειωμένοι με τα έξυπνα συστήματα λειτουργίας και παρακολούθησης ενός κτηρίου κατά την χρήση, τα οποία βελτιστοποιούν τις ανέσεις, αλλά και περιορίζουν δραστικά την κατανάλωση ενέργειας και άλλων πόρων, μια τάση που αναμένεται να ενταθεί. Θα ήθελα στο μέλλον να δω την τεχνολογία όχι απλά να εισάγεται συνήθως από το εξωτερικό και να εφαρμόζεται, αλλά να δίνει έξυπνες λύσεις εστιασμένες σε προβλήματα τοπικής φύσης, όπως π.χ. η ευέλικτη και πολλαπλή χρήση χώρων, για παράδειγμα των ιδιωτικών χώρων στάθμευσης ή η εύκολη και πλήρης διάθεση ψηφιακών χωρικών δεδομένων που αφορούν τη χρήση ή τη διαθεσιμότητα ακινήτων, τις αγοραπωλησίες, τα νοίκια, την επισκεψιμότητα ή και δυναμικούς κοινωνικούς δείκτες αξιολόγησης των πόλεων, των γειτονιών και των ακινήτων από τους χρήστες ή από ειδικούς.

ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ESG

Ποια είναι η σημασία των κριτηρίων ESG στον τομέα των ακινήτων;

Η συζήτηση για την καθιέρωση των κριτηρίων που αφορούν το περιβάλλον, την κοινωνία και τη διακυβέρνηση για τις επιχειρήσεις έχει ξεκινήσει, δεν είναι εύκολο να προχωρήσει γρήγορα αλλά σίγουρα επηρεάζει την αγορά ακινήτων. Τα περι-

βαλλοντικά κριτήρια ESG που αφορούν την κλιματική αλλαγή, τη ρύπανση και το νερό είναι αρκετά ώριμα και προωθούνται μέσα από πολλές άλλες ρυθμίσεις, ενώ στο τέταρτο κριτήριο που αφορά τη βιοποικιλότητα, ειδικά στην Κύπρο, έχουμε αρκετό δρόμο να διανύσουμε. Δυστυχώς απειλείται η βιοποικιλότητα στην ύπαιθρο, πόσο μάλλον να συζητούμε για τη διασφάλισή της εντός των αστικών περιοχών. Τα κοινωνικά κριτήρια ESG είναι σχετικά εύκολα εφικτά, με εξαίρεση ίσως το ζητούμενο της θετικής επίδρασης του ακινήτου στην κοινότητα, που δεν έχει απασχολήσει σοβαρά πολλούς επιχειρηματίες ανάπτυξης γης. Πιστεύω ότι η εφαρμογή των ESG αλλά και άλλων πιο εξειδικευμένων συστημάτων αξιολόγησης όπως τα BREEAM, LEED κ.λπ. θα αναβαθμίσει ιδιαίτερα τις μεγάλες νέες αναπτύξεις αλλά σταδιακά και επιλεκτικά. Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι η καλή αρχιτεκτονική μπορεί να διαχειριστεί ολιστικά τις απαιτήσεις των κριτηρίων και να δώσει έξυπνες και οικονομικές λύσεις. Το μεγάλο πρόβλημα της αγοράς ακινήτων στην Κύπρο είναι η μικρή επένδυση που γίνεται στον καλό αρχιτεκτονικό σχεδιασμό.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΕΣ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ

Ποιες προοπτικές παρουσιάζει το επάγγελμα του αρχιτέκτονα και του πολιτικού μηχανικού και ποια προβλήματα καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επαγγελματίες του κλάδου; Υπάρχουν απόψεις, ειδικά από κέντρα καινοτομίας στο εξωτερικό, που μιλούν για την κρίση των παραδοσιακών επαγγελμάτων. Παρόλα αυτά τα δύο επαγγέλματα που αναφέρονται στην κατασκευή και τον σχεδιασμό κτηρίων και υποδομών αν και θεωρούνται παραδοσιακά, θα συνεχίσουν να έχουν σταθερά αυξανόμενες προοπτικές επειδή ο άνθρωπος παραμένει ένα υποκείμενο με σχετικά αμετάβλητη φύση, ταυτισμένο τις τελευταίες δεκαετίες χρόνια με το κτήριο και το δομημένο περιβάλλον. Στην Κύπρο η παραδοσιακή κυριαρχία της ιδιόκτητης μονοκατοικίας μέσα από την αυτοστέγαση, που σταδιακά φθίνει, οδήγησε στη δημιουργία πολλών μελετητικών γραφείων μικρού μεγέθους. Δυστυχώς, μερίδα των επιχειρηματιών ανάπτυξης γης, εξακολουθεί να πιέζει για μελετητικές υπηρεσίες

πολύ χαμηλού κόστους. Ταυτόχρονα, οι απαιτήσεις των επαγγελμάτων της κατασκευής αλλά και η ανάγκη εξειδίκευσης χρόνο με τον χρόνο μεγαλώνει. Η πρόκληση πλέον είναι να οδηγηθούμε σε συμπράξεις με κρίσιμη μάζα και προοπτική και με δυνατότητες παροχής υπηρεσιών και εκτός Κύπρου. Κάποιοι συνάδελφοι είναι ήδη σε αυτόν τον δρόμο. Τα προβλήματα που διαχρονικά αντιμετώπισαν οι κλάδοι της κατασκευής σχετίζονται με περιόδους απότομης και ευκαιριακής ανάπτυξης της αγοράς ακινήτων τις οποίες νομοτελειακά διαδέχονταν μακρές περιόδους ύφεσης. Αισιοδοξώ ότι η αυξανόμενη πολυπλοκότητα της αγοράς των ακινήτων αλλά και της ίδιας της κυπριακής οικονομίας θα μειώσει αυτούς τους κινδύνους με κερδισμένους τους επαγγελματίες που κάνουν τη δουλειά τους με πληρότητα, ποιότητα και σχολαστικότητα, αυτούς που επενδύουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση, αυτούς που διατηρούν το κύρος τους μέσα από ένα σωστό επίπεδο αμοιβών.